

реваги та відкидає недоліки двох попередніх підходів. Однак, властивим недоліком останнього є значна витрата часу та дорого вартісне його здійснення.

Висновки. У ході проведених досліджень встановлено, що бюджетування податків і зборів є важливим елементом системи корпоративного податкового менеджменту, які в сукупності відіграють провідну роль в управлінні діяльності підприємства, адже, податки на практиці є важливим інструментом економічного регулювання, ефективним важелем впливу на більшість бізнес-рішень, часто змушуючи керівників кардинально змінювати тактику дій господарюючого суб'єкта та вносити корективи в його операційну діяльність. При цьому, вважаємо, раціональна організація та ефективність здійснення податкового бюджетування на підприємстві можуть бути досягнуті за умови належного дотримання мети бюджетного процесу, чітких завдань, принципів та реалізації основних етапів здійснення обліково-аналітичних процедур бюджетування податків і зборів.

Література

1. *Іванов Ю. Б.* Податковий менеджмент: [підручн.] / Ю. Б. Іванов, А. І. Крисоватий, А. Я. Кізім, В. В. Карпова. – К.: Знання, 2008. – 525 с.
2. *Левченко Н. М.* Бюджетування податків на під-

присмстві / Н. М. Левченко, Я. В. Книш // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Ekpr/2010_35/Zm/22PDF.pdf.

3. Податковий кодекс України зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

4. *Поддєрьогін А. М.* Корпоративне податкове планування у фінансовому управлінні підприємством / А. М. Поддєрьогін, В. К. Черненко // Фінанси України. – 2011. – № 4. – С. 47-54.

5. *Шкроміда Н. Я.* Оптимізація податкового навантаження як складова формування податкової політики суб'єкта господарювання в умовах кризових явищ / Н. Я. Шкроміда // Актуальні проблеми розвитку економіки регіону: науковий журнал. – Івано-Франківськ: Вид-во ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», 2018. – Вип. 14. – Т. 2. – С. 179-185.

1. *Ivanov, Y.B., Krysovaty, A.I., Kizyma, A.J., and V.V. Karpov.* Tax management, Znannya, 2008.

2. *Levchenko, N.M., Knysh V.Ya.* Taxation of the enterprise, nbuv.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Ekpr/2010_35/Zm/22PDF.pdf. Accessed 30 Oct. 2018.

3. Tax Code of Ukraine. Verkhovna Rada of Ukraine, zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17. Accessed 31 Oct. 2018.

4. *Podderyogin, A.M.* Corporate Tax Planning in the Financial Management of the Enterprise. *Finances of Ukraine*, vol. 4, pp. 47-54.

5. *Shkromyda, N.Ya.* Optimization of tax burden as a composition of formation of taxable policy of business entrepreneurs in the conditions of crisis. *Current problems of the region's economy development: scientific journal*. vol. 14, pp. 179-185.

УДК 339.7

Благун І. І.

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ НЕОБАНКІНГУ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ

У статті досліджено особливості формування необанків в світі та перспективи їх розвитку в Україні. Визначено підходи до сутності поняття необанкінг в структурі банківської системи України. Проведено порівняльну характеристику елементів діяльності необанкінгу в світі та в Україні, яка враховує осо-

бливості та інтереси всіх учасників ринкового процесу.

Ключові слова: необанкінг, "мобільний банк", "віртуальний банк", "інтернет-банк", "цифровий банк".

THE PECULARITIES OF FUNCTIONING OF NEOBANKING SYSTEM IN UKRAINE

Special aspects of the formation of neobanks in the world and their development in Ukraine were investigated in this article. The approaches to the essence of the concept of "neobanking" were defined in the structure of the banking

system of Ukraine. A comparative description of the elements of activity of the neobanks in the world and in Ukraine was carried out, which takes into account the peculiarities and interests of all participants in the market process.

I. Вступ. З огляду на останні події, які відбуваються в банківській сфері світова банківська система переживає непрості часи. Це поки непомітно за обсягами трансакцій і можливо, навіть доходів класичних банківських установ.

Однак існує ряд тенденцій, які наводять на думку, і не викликають сумніву у тому, що вже скоро банкінг зміниться кардинально. Завдяки розвитку технологій, багато фінансових стартапів вже створили серйозну конкуренцію для банків на ринках роздрібних платежів та кредитування.

Також найближчим часом очікується значне збільшення кількості фінтех-проектів, що надають послуги у сфері мікро-інвестування.

Одна з останніх тенденцій у світі фінансових технологій, на яку слід звернути увагу, це поняття "необанк". В силу того, що подібні сервіси тільки починають виникати, їх називають по-різному. Можна зустріти терміни "мобільний банк", "віртуальний банк", "інтернет-банк", "цифровий банк". У світовій практиці також широко використовується поняття "банк-челенджер" (Challenger Bank), що застосовується до всіх банків, що виходять за рамки класичного обслуговування.

Аналіз останніх наукових досліджень.

Серед іноземних авторів, які досліджують проблематику необанкінгу, можна виділити Марк Андерсен, Девід Чаум, Стефан Бренс, Адам Бак, Вей Дай, Нік Сабо, Хел Фінні.

II. Постановка завдання. Метою роботи є огляд існуючих підходів до визначення поняття необанкінгу в світі та в Україні і їх удосконалення.

III. Виклад основного матеріалу дослідження. Історія переходу банківського сервісу у віртуальний простір почалася достатньо давно. Одним з перших необанків вважається британський First Direct, який запустив телефонний банкінг у 1989 р. Банк першим застосував концепцію роботи без відділень, цілодобово обслуговуючи клієнтів за допомогою кол-центру. До травня 1991 р. користувалися послугами банку 100 тис. клієнтів. Сьогодні First Direct є підрозділом HSBC Bank plc.[4]

З розвитком інтернету банківські установи часто прагнули скоротити операційні витрати, пропонуючи клієнтам послуги інтернет-банкінгу. Одночасно з цим з'явилися перші інтернет-банки. У 1998 р. у Великій Британії з'явився інтернет-банк Egg. За допомогою кол-центру та інтернет-порталу клієнти могли ке-

рувати своїми рахунками. Завдяки зручному сервісу незабаром банк мав більше ніж 2 млн клієнтських рахунків. Із середини 2000 років онлайн- і телефонний банкінг стали основою роздрібних банківських послуг. Більшість банків це врахували, включивши такі онлайн-рахунки у свої основні продукти, паралельно змінюючи або скорочуючи мережі своїх відділень.

Однак нова хвиля повнофункціональних необанків захлеснула світовий ринок лише в останні 5 років.[4]

Серед найвідоміших необанків у світі можна назвати такі:

Безперечно, світовий ринок необанків та інших фінтех-компаній, що надають наближені до необанкінгу сервіси, набагато більший. Станом на початок 2017 р. глобальні звіти налічували понад 70 компаній зі сфери необанкінгу (це лише повністю реалізованих стартапів). Як видно з наведеного вище таблиці, сьогодні найбільш привабливою юрисдикцією для установи необанку є Велика Британія. Цьому сприяє низка причин: лояльне ставлення державного регулятора (FCA), мінімальне оподаткування, доступ до величезної бази інвесторів, величезний ринок персоналу у сфері фінансових технологій, а також можливість для необанку отримати спеціальну ліцензію та не пропонувати свої послуги на базі класичного банку.

Що стосується правового регулювання, то в Європейському просторі основне значення має Директива про надання платіжних послуг (PSD2), яка набула чинності на початку 2016 р. Директива надала гравцям ринку дворічний перехідний період. Вже з початку 2018 р. всі фінансові установи повинні надавати фінансові послуги враховуючи її вимоги [5].

Незважаючи на те, що український ринок банківських послуг не настільки великий, як ринки європейських країн, в нашій країні вже існує безліч фінтех-стартапів, серед яких зустрічаються необанки. Можна дати наступне визначення необанку – це компанія, яка надає банківські послуги і немає прив'язки до фізичних відділень а представлена у вигляді веб-сервісу.

На жаль, повноцінно реалізованим стартапом у сфері необанкінгу сьогодні може похвалитися лише проект Monobank.

Monobank хоча і розроблявся як концепція самостійного продукту, в результаті був запу-

Порівняльна характеристика найвідоміших небанків світу

Параметри	Atom Bank (Велика Британія)	Number26 (Німеччина)	Nemea (Мальта)	Fidor Bank (Німеччина)	Saxo Bank (Данія)
Валюта	Фунти стерлінги	Євро	Євро, долар США, фунт стерлінгів, канадський долар, австралійський долар, шведський франк	Євро	Євро, австралійський долар, канадський долар, датська крона, долар США, гонконгський долар, єна, новозеландський долар, норвезька крона, сингапурський долар, шведська крона, швейцарський франк, фунт стерлінгів
Банківська ліцензія	Наявна	Нема (працює з банком-партнером Wirecard Bank)	Стандартна плюс ліцензія на інвестиційні послуги	Наявна	Для інвестиційної діяльності
Як відкрити рахунок	Завантажити додаток, відсканувати паспорт	Вказати e-mail і країну походження, а потім показати працівникам банку паспорт у відео чаті. Операція займає 8 хвилин	Заповнити анкету на сайті і перерахувати з іншого активного рахунку мінімум 50 євро. Процедура займає 2 години	Вказати e-mail і телефон і підтвердити особистість в найближчому поштовому відділенні	Процедура стандартна – онлайн-заявка, підтвердження особистості (паспорт), і переказ на рахунок необхідної суми. В банку можна відкрити торговий рахунок – мінімальна сума балансу не менше 10 тис. доларів США. Наявний і пробний безплатний варіант
Банківська карта	Поки що нема, планують емісію у майбутньому	Наявна (MasterCard)	Поки що нема, в планах випуск дебетових карт Mastercard	Наявна (MasterCard)	Нема
Обслуговування рахунку	Безкоштовно	Безкоштовне, в тому числі і зняття готівки з мережі магазинів і аптек	Безкоштовно	Безкоштовно	Безкоштовно, наявна комісія по залишку на рахунку
Послуги	Грошові перекази, операції по рахунку, платежі	Грошові перекази, операції по рахунку, платежі овердрафт	Грошові перекази (власна платіжна система Nemea Instant Payment), операції по рахунку, платежі, ощадні та бізнес-рахунки, депозити, в планах кредитування	Смарт-акаунт з 25 функціями, серед яких грошові перекази (в тому числі на смартфон, електронну пошту, Twitter), операції по рахунку, мікrokредити, платежі, ощадні та бізнес-рахунки, кредитування, взаємне кредитування, страхування, біржові операції	Forex, біржові опціони, ф'ючерси, акції, індекси, угоди з валютами і дорогоцінними металами, страхування

* Таблиця розроблена автором на основі [5].

MOBILE BANKING В УКРАЇНІ

Функція: • + наявна; • – відсутня

Параметри	Privat 24	Oschad 24/7	Monobank	Raiffeisen Online
Перекази за номером з телефонної книги	+	+	+	–
Платіж на вільні реквізити	+	+	+	+
Оплата комунальних послуг	+	+	+	+
Шаблони платежів	+	+	–	+
Управління лімітами	+	+	+	+
Прив'язка карток до Apple Pay/Google Pay	+	+	+	–
Зняття готівки без платіжної картки	+	+	–	–
Випуск та перевипуск карток	–	+	+	–
Відкриття депозитів	+	+	+	–
Зміна PIN-коду	+	–	+	–
Випуск віртуальної картки	+	+	–	–
Вхід за допомогою відбитку пальця	+	+	+	+
Блокування та розблокування карток	+	+	+	+/-
Служба підтримки – месенджери/у додатку	+	–	+	+

щений на базі класичного комерційного банку «Універсал Банк». Monobank дає можливість просто та зручно отримати банківську картку з повним доступом за допомогою мобільного додатку. Серед банківських послуг він дає можливість користуватися поточним рахунком, платежами, а також надає невеликий ліміт овердрафту.

Головними перевагами Monobank є простота і зручність використання рахунку – те, що у світовій практиці називається UX (User Experience). В нашому технологічному суспільстві, обділеному вільним часом, лише цей один чинник може відіграти вирішальну роль у популярності продукту.

Плануючи стартап у сфері необанкінгу в Україні, насамперед, необхідно подбати про ліцензії. Основними нормативними актами, що регулюють цю галузь, є Закони України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності»[1], «Про фінансові послуги та регулювання ринків фінансових послуг», а також «Про банки та банківську діяльність».

При цьому обсяг і вид необхідних ліцензій буде залежати безпосередньо від обсягу послуг, які передбачається надавати в межах проекту. Можливо, стартап зможе вдовольнитися

ліцензією на надання фінансових кредитів.

Однак повноцінний необанкінг – це не лише кредитування. Як правило, мінімальний пакет послуг подібного стартапу включає поточний клієнтський рахунок та можливість використовувати розміщені на ньому кошти для платежів.

Тут криється перша проблема, оскільки відкриття та ведення поточних рахунків наразі є виключно банківською діяльністю, що передбачено ст. 47 Закону України «Про банки та банківську діяльність». Жодних «обмежених» ліцензій, як у Великій Британії, нашим законодавством не передбачено. Тому проект, що передбачає ведення клієнтських рахунків, можливий лише на базі класичного банку.

Також це стосується випуску платіжної картки. Незважаючи на те, що картка може обслуговуватися різноманітними платіжними системами, її емітентом може бути лише банк, який уклав договір з відповідною платіжною організацією. Це передбачено ст. 14 Закону України «Про платіжні системи та переказ грошей»[2]. Таким чином, реалізація проекту у сфері необанкінгу в Україні повинна передбачати співпрацю з будь-яким діючим комерційним банком.

Однак існує інший шлях – відкриття рахунків та емісія платіжних інструментів за кордоном. Це не завадить вести бізнес та використовувати розрахунки в Україні, однак коштуватиме дорожче для стартапу та передбачатиме плату за обслуговування карткового рахунку вищу, ніж пропонують наші банківські установи.

Для найбільш відчайдушних є третій шлях – створення нового банку в Україні з подальшим отриманням всіх необхідних ліцензій. Цей шлях закриває чимало питань в правовому регулюванні, проте коштує дуже дорого.

Законодавство України не дозволить відпочити новатору та під час клієнтського сервісу.

Інструкція про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземній валюті, затверджена Постановою Нацбанку № 492 від 12.11.2003 р.[3], містить достатньо суворі норми ідентифікації та верифікації клієнтів. Зокрема, відкриття поточного рахунку обов'язково припускає пред'явлення паспорта та ідентифікаційного номера банківському працівнику. Це значно звужує можливості відкриття нових рахунків онлайн або з мобільних додатків. Враховуючи, що установи банківських відділень, куди міг би з'явитися клієнт для відкриття рахунку, повністю суперечить ідеї необанкінгу, виходом з цієї ситуації може бути безпосередня явка співробітника необанку до клієнта для проведення ідентифікації. Звичайно, це несе додаткові витрати, які потрібно враховувати у фінансовому плануванні.

Всі зазначені вище вимоги законодавства сьогодні не дозволяють ефективно впроваджу-

вати інновації у сфері банківського обслуговування.

IV. Висновки. У фінансовій системі банки відіграють основну роль. Вони забезпечують грошовий взаємозв'язок всіх економічних суб'єктів, незважаючи на величезну кількість переваг нового сервісу. Якщо врахувати світові тенденції на фінансовому ринку поняття необанкінгу в світі буде стрімко розширюватися, щодо України, то Monobank буде не просто функціонувати в реаліях українського банківського регулювання, зокрема в питаннях щодо відкриття і ведення банківських рахунків.

Намічені тенденції у підходах Нацбанку України та інших регуляторів дають надію очікувати позитивних змін у регулюванні вже найближчим часом. Зокрема, комплексна програма розвитку фінансового сектору України до 2020 р., затверджена НБУ, містить досить прогресивні реформи. Наразі є всі підстави вважати, що ці реформи будуть реалізовані.

Література

1. Закон України “Про ліцензування видів господарської діяльності” зі змінами та доповненнями від 28.09.2017р.
2. Закон України “Про платіжні системи та переказ грошей” зі змінами та доповненнями від 15.05.2018р.
3. Офіційний сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. – Електронний ресурс. – [Режим доступу]: www.dfp.gov.ua.
4. Офіційний сайт Wikipedia. – Електронний ресурс. – [Режим доступу]: https://en.wikipedia.org/wiki/Challenger_bank
5. Офіційний сайт Techfoliance EUROPE <https://techfoliance.com/fintech-corner/insights/mapping-the-global-neobank-landscape/>

УДК 657.34

Василюк М. М.

ЯКІСТЬ ПОСЛУГ АУДИТУ У СУЧАСНОМУ БІЗНЕС-СЕРЕДОВИЩІ: УМОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА ВПЛИВ НА СУСПІЛЬНУ ДІЯЛЬНІСТЬ

Досліджено проблемні питання забезпечення якості послуг аудиту, запропоновано напрями трансформації системи контролю якості аудиту в умовах необхідності удосконалення управління якістю аудиторських послуг. Досліджено і обґрунтовано необхідність розробки організаційних засад контролю якості аудиторських послуг, удосконалення систе-

ми контролю якості та механізму його впровадження.

Ключові слова: міжнародні стандарти якості продукції, умови забезпечення якості, ринок аудиторських послуг, оцінка якості аудиту.